

R E C E N Z J A

osiągnięć naukowych **dr Adriana Szumskiego** przeprowadzona na podstawie

kryteriów określonych w art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2014r. poz. 1852, ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165).

Zgodnie z uchwałą Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 5 czerwca 2018r., zostałem powołany do składu komisji habilitacyjnej, w charakterze recenzenta, w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr Adriana Szumskiego, adiunkta w Zakładzie Polityki Zagranicznej RP Instytutu Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego.

Kierując się kryteriami określonymi w wyżej cytowanych aktach prawnych, po dokładnym zapoznaniu się z nadesłanym materiałem, stwierdzam, że Pan dr **Adrian Szumski** - **spełnia wymagania formalne** sformułowane w art. 16 ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. W szczególności, ubiegając się o stopień naukowy doktora habilitowanego w obszarze nauk społecznych w dziedzinie nauk prawnych w zakresie dyscypliny naukowej „prawo”, posiada stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie dyscypliny naukowej „prawo” (uzyskany w 2007r.) oraz osiągnięcia naukowe dające podstawę do oceny merytorycznej dorobku w postaci monografii „Znaczenie członkostwa Polski w Interpolu dla funkcjonowania Policji”, Wrocław 2018, stron 206 – opracowanie przedstawione jako rozprawa habilitacyjna, oraz 3 inne monografie i 53 artykuły publikowane w różnych periodykach fachowych i rozdziały w monografiach. W przeliczeniu

punktowym, dorobek Kandydata osiąga około 296 pkt. co jest wynikiem znaczącym. Godny podziwu jest zakres zainteresowań naukowych dr Adriana Szumskiego, obejmuje on zarówno szeroko rozumianą kryminalistykę, a także zagadnienia kryminologii, prawa karnego materialnego i postępowania karnego oraz współczesne problemy polityczne i międzynarodowe. Habilitant, w przedstawionym Autoreferacie ukazał także swój dorobek w postaci udziału w konferencjach, aktywności dydaktycznej i organizatorskiej.

I. Ocena monografii stanowiącej rozprawę habilitacyjną.

Przedstawiona do oceny monografia „Znaczenie członkostwa Polski w Interpolu dla funkcjonowania Policji”, Wyd. Oficyna Wydawnicza Arboretum, Wrocław 2018, stron 206 – składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów merytorycznych, wniosków i bibliografii.

Wybór tematu rozprawy habilitacyjnej należy uznać za trafny i frapujący. Autor w swoim Autoreferacie słusznie zauważa (s. 2-3) *„Znaczenie międzynarodowej współpracy policyjnej dla kryminalistyki (a także dla prawa karnego i międzynarodowego) wynika przede wszystkim z pojawiania się nowych zagrożeń przestępczością oraz umiędzynarodowienia się działalności grup przestępczych, a nawet pojedynczych przestępców. Większa otwartość granic oraz upowszechnienie się nowoczesnych technologii, ułatwiających komunikowanie się, oprócz korzyści przynoszonych uczciwym obywatelom, niestety stanowią także czynniki ułatwiające działalność przestępczą. Sytuacja ta wymusza wręcz konieczność kooperacji państw w dziedzinie walki z przestępczością, co przyjmuje postać zarówno zawieranych umów bilateralnych, jak i multilateralnych dotyczących tego zagadnienia, a także tworzenia form instytucjonalnych, w postaci międzynarodowych organizacji, zajmujących się zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości. Wśród tych organizacji doniosłą rolę odgrywa Interpol, który pomimo pojawiania się szeregu inicjatyw regionalnych, nadal zapewnia swoim państwom członkowskim unikalne możliwości, niedostępne w ramach innych form współpracy międzynarodowej, a jego działalność przekłada się na konkretne efekty.*

Z wielkim zainteresowaniem przystąpiłem do studiowania wymienionego opracowania zarówno jako pracownik naukowy, a także jako osoba związana niegdyś z praktyką. Ogólnie całe opracowanie jest bardzo interesujące. Stanowi zwartą monografię poświęconą tej organizacji policyjnej. Praca ma nieco charakter podręcznikowy ale nie umniejsza to jej naukowego charakteru. Autor stawia wyraźnie następujące problemy badawcze:

- a. Jaki jest charakter Interpolu i w związku z tym, jak może on potencjalnie oddziaływać na państwa członkowskie,

- b. Jak na przestrzeni lat kształtowały się relacje Polski z Interpolem,
- c. Jakiego rodzaju aspektów funkcjonowania Policji dotyczy członkostwo Polski w Interpolu.

Zdaniem jednak recenzenta, przedstawione przez Autora we wstępie, zagadnienia metodologiczne są tylko zasygnalizowane. Wymienione na s. 12 opracowania – metody, są ledwie wymienione. Zakres pojęciowy tych metod jest różny, są to metody występujące na różnych płaszczyznach. W tego rodzaju opracowaniu zagadnienia metodologiczne powinny być przedstawione jasno i przejrzysto. Szkoda, że Autor nie poświęcił tej problematyce trochę więcej miejsca.

Przedstawiona monografia składa się z pięciu rozdziałów merytorycznych. Rozdział I – „Interpol – organizacja międzynarodowej współpracy policyjnej”, ma charakter wprowadzający, a jego celem było dokonanie ogólnej charakterystyki tej organizacji i udzielenie odpowiedzi na pytanie odnośnie możliwych obszarów oddziaływania tej organizacji na funkcjonowanie organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny w jej państwach członkowskich. Przeprowadzona przez Autora, analiza podstaw prawnych funkcjonowania Interpolu, pozwala na wyciągnięcie słusznych wniosków, że Interpol jest organizacją międzynarodową, rządową, o charakterze koordynującym – pomocniczym i w takim też zakresie może oddziaływać.

Rozdział II – poświęcony dziejom tej organizacji, stanowi tło późniejszych rozważań. Autor stosuje dogłębną analizę historyczną w tym zakresie. Można się zastanawiać, czy nie należało poświęcić więcej miejsca sytuacji wystąpienia Polski z tej organizacji. Przedstawienie bardziej dokładnie sytuacji politycznej w Polsce i w innych państwach bloku socjalistycznego w tym okresie pozwoliłoby dotrzeć do prawdziwych przyczyn. Oczywiście natury politycznej. Szukano pretekstu, domagano się by Interpol ścigał zbrodniarzy hitlerowskich. Interpol odmówił i odpowiedział, iż zbrodnie hitlerowskie nie są przestępstwami kryminalnymi – na ten temat Autor nic nie pisze.

Rozdział III – przedstawia kształtowanie się ram współpracy z Interpolem po 1990 roku, kiedy Polska ponownie stała się pełnoprawnym członkiem tej organizacji. Główny nacisk położono na proces tworzenia Krajowego Biura Interpolu, jako zasadniczej komórki odpowiedzialnej za wszystkie aspekty współdziałania z tą organizacją. Podkreślono też sukcesywne rozszerzanie się ram współpracy na niższe szczeble, poprzez utworzenie sieci oficerów kontaktowych i tym samym włączenie terenowych jednostek Policji do współpracy w ramach Interpolu.

Rozdział IV – „Aktualne aspekty uczestnictwa Policji w Interpolu” – stanowi najbardziej wartościową część opracowania. Poprzednie trzy rozdziały posiadają charakter sprawozdawczo opisowy, co niejako stanowi naturalne tło dla właściwych analiz naukowych zawartych w tym rozdziale. Autor skoncentrował się na trzech współzależnych aspektach międzynarodowej współpracy policyjnej, a mianowicie na wymiarze instytucjonalnym, współpracy operacyjnej i współpracy pozaoperacyjnej. Analizując wymiar instytucjonalny wzięto pod uwagę aktualne podstawy prawne współdziałania Policji z Interpolem i podjęto próby odpowiedzi na pytanie czy obecny model tej współpracy jest właściwy. W konkluzji tej części rozdziału Autor stwierdza, że aktualny centralistyczny model jest rozwiązaniem słusznym, gdyż z jednej strony zapewnia właściwą realizację funkcji koordynacyjnej polskiego Krajowego Biura Interpolu, z drugiej zaś stwarza terenowym jednostkom policji szanse wykorzystania możliwości, które daje współpraca poprzez kanały Interpolu. W zakresie współpracy operacyjnej Autor odnosi się do trzech kluczowych obszarów: wykorzystania systemu komunikacji Interpolu, udziału Polski w operacjach pod egidą tej organizacji, a także korzystania ze wsparcia zespołów IMEST. W szczególności Autor zwraca uwagę na nowe rozwiązania, które pozwalają policji na skuteczniejszą walkę z przestępczością, zarówno w sferze technicznych jak i prawnych. W dziedzinie współpracy pozaoperacyjnej położono nacisk na udziale przedstawicieli Policji w grupach roboczych Interpolu oraz na działalności szkoleniową.

Rozdział V – stanowi próbę odpowiedzi na pytanie o dalsze kierunki współpracy Polski z Interpolem. Prognozę przeprowadzono na podstawie analizy dokumentów strategicznych wskazujących perspektywiczne cele zarówno Interpolu, jak Polski w dziedzinie zwalczania przestępczości.

Pracę kończą, trafne i rozbudowane wnioski, pomimo tego, iż każdy z rozdziałów zakończony jest podsumowaniem. Opracowanie kończy obszerny wykaz literatury i wykorzystywanych aktów prawnych. Praca jest starannie i dobrze udokumentowana co podnosi znacznie jej walor naukowy.

Przedstawiona powyżej, w pewnych miejscach krytyczna ocena recenzowanej pracy, w ogólnym spojrzeniu nie podważa jej naukowości. Jest to pierwsza tak obszerna monografia poświęcona współpracy naszej Policji z Interpolem i znaczeniu tej współpracy w zwalczaniu przestępczości.

Recenzent z satysfakcją musi stwierdzić, iż Autor zrealizował większość z postawionych sobie celów.

Z tych też względów uważam, iż przedstawiona jako praca habilitacyjna książka „Znaczenie członkostwa Polski w Interpolu dla funkcjonowania Policji”, której Autorem jest dr Adrian Szumski, pomimo pewnych uwag krytycznych, stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej „prawo”.

II. Ocena pozostałych przejawów aktywności naukowej

Pozostały dorobek naukowy Kandydata **jest znaczny i obejmuje 3 monografie oraz 50 artykułów, opracowań rozdziałów w wieloautorskich monografiach.**

Pierwsze dwie monografie: „Wykorzystanie taktyki i techniki kryminalistycznej w ramach czynności operacyjno - rozpoznawczych”, Wrocław 2010, stron 348 i „Tymczasowe aresztowanie w kontekście zasady domniemania niewinności. Aspekty karnoprocesowe i prawnomiędzynarodowe”, Wrocław 2012, stron 316 – to opracowania, które mogą być uznane za twórcze prace naukowe. Trzecia monografia: „Prawne podstawy bezpieczeństwa – wybór tekstów źródłowych”, Wrocław 2013 – ma charakter podręcznikowy i może być traktowana jako materiał dydaktyczny dla studentów. Wszystkie trzy wskazane pozycje to opracowania wartościowe.

Pozostałe publikacje w dorobku naukowym dr Adriana Szumskiego można ująć w trzech obszarach (tak jak to sam Kandydat podaje w Autoreferacie):

1. Publikacje związane z kryminalistyką. W ramach tego obszaru opracowania, będące wynikiem badań, koncentrowały się przede wszystkim na międzynarodowej współpracy policyjnej oraz na czynnościach operacyjno – rozpoznawczych (23 pozycje).
2. Publikacje dotyczące postępowania karnego oraz zagadnienia z pogranicza problematyki prawnokarnej i kryminalistycznej (15 pozycji).
3. Publikacje, w których przedstawiane są aspekty prawne współczesnych stosunków międzynarodowych (10 opracowań).

Po zapoznaniu się z tymi materiałami, jako recenzent stwierdzam, iż większość pozycji w określonych wyżej obszarach badawczych, posiada charakter naukowy, podnosząc ważne, a niekiedy traktowane marginalnie, kwestie. Niektóre jednak z pozycji mają charakter sprawozdawczy czy też zawierają powtórzenia wcześniej już wskazywanych treści.

Kandydat część swoich prac publikowała w językach obcych: angielskim i włoskim.

W omawianym zakresie dorobek naukowy dr Adriana Szumskiego jest znaczny i nie ma wątpliwości, że stanowi on znaczący wkład Kandydata w rozwój dziedziny naukowej – „prawo”.

Pozostała recenzowana działalność dr Adriana Szumskiego w obszarze popularyzowania nauki, aktywności w postaci udziału w sympozjach i konferencjach naukowych jest również znaczna (udział w 25 konferencjach i sympozjach). Na podkreślenie zasługuje aktywność dydaktyczna Kandydata. Jest on autorem i współautorem wielu programów nauczania oraz materiałów do zajęć. Przygotował szereg specjalistycznych kursów i szkoleń. Brał udział w realizacji czterech grantów, uczestniczył także w stypendiach. Wielokrotnie wyróżniany nagrodami Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego i nagrodami Dziekana Wydziału Nauk Społecznych. Był promotorem licznych prac dyplomowych, licencjackich. Kandydat jest czynnym członkiem Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego, Polskiego Towarzystwa Bezpieczeństwa Narodowego i Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych. Wykazuje również działalność ekspercką w zakresie bezpieczeństwa i walki z terroryzmem. Jest również członkiem kolegiów redakcyjnych kilku polskich i zagranicznych czasopism naukowych. Bierze także czynny udział w działaniach popularyzujących naukę.

Całość tej działalności dr Adriana Szumskiego można uznać również jako znaczący wkład w rozwój nauki prawa.

III. Konkluzja

Dr Adrian Szumski spełnia wymagania określonych w art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.), ponieważ przedstawiona monografia, stanowiąca rozprawę habilitacyjną **została przez recenzenta oceniona pozytywnie**. Pozostały opublikowany dorobek naukowy Habilitanta również **może być uznany za znaczący**, zarówno w aspekcie ilościowym, jak i jakościowym.

W pozostałych obszarach Dr Adrian Szumski także spełnia większość (możliwych do spełnienia przez prawnika) szczegółowych kryteriów oceny sformułowanych w przepisach rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego

(Dz. U. Nr 196, poz. 1165). W takiej sytuacji, obowiązujące w tym zakresie przepisy, **pozwalają w całości, na przedstawienie dr Adrianowi Szumskiemu pozytywnej opinii**, gdyż rozprawa habilitacyjna oraz dorobek publikacyjny są najważniejszym i integralnym elementem dorobku naukowego.

Biorąc pod uwagę szczegółowe kryteria oceny dorobku naukowego dr Adriana Szumskiego stwierdzam, że w całości dorobek ten spełnia wymagania określone w przepisach dot. uzyskania habilitacji i Komisja powołana w celu oceny dorobku w/w powinna wnioskować do Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie o nadanie dr Adrianowi Szumskiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych.

Prof. zw. dr hab. Jerzy Kasprzak

